

Pidetään maantiede Suomen kartalla

Suomen Akatemia julkisti Suomen tieteen tilaa koskevan arvioinnin 8. lokakuuta 2012. Tieteenala-kohtaisessa arvioinnissa oli varsin kattava selvitys maantieteen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista. Suomen Maantieteellinen Seura ja seuran toiminta huomioitiin arviossa kahdella tavalla: ”Suomen Maantieteellinen Seura ei toimi riittävän dynaamisesti alan kehittäjänä” ja ”Alan kotimaiset julkaisusarjat eivät ole Web of Science -julkaisuja” (<www.aka.fi/tieteentila2012>).

Analyysi osuu valitettavan oikeaan. Suomen Maantieteellinen Seura, monien muiden tieteellisten seurojen tapaan, on viime vuosien, ehkä vuosikymmenten, ajan hakenut itselleen uutta roolia muuttuvassa tiedemaailmassa. Tiede yhteisön akateeminen ja uutta löytävä henki on puristettu markkinatalouden mekanismien muottiin ja tiedemaailman toimintatavat ovat kauttaaltaan kilpailun leimaamia Erinomaisena esimerkkinä kilpailusta toimii maantieteen julkaisusarjoja koskeva arvio. Tiedejulkaisuja arvotetaan maailmalla ja Suomessa taloudellisin mittarein, ja kansainvälisessä kilpailussa pärjäävissä sarjoissa esiintyvät artikkelit ovat arvokkainta valuuttaa. Kilpailun säännöt on luonut Yhdysvalloissa pääkonttoriaan pitävä yritys Thomson Reuters Corporation, jonka tuoteperheeseen kuuluva hakukonealusta ISI Web of Knowledge määrittää tiedejulkaisujen ja tieteentekijöiden tasoa globaalisti. Suomessakin

on luotu oma järjestelmä, Tieteellisten seurain valtuuskunnan Julkaisuforumi-hanke, jossa julkaisusarjat on arvotettu kolmelle tasolle.

Suomalaiset maantieteen julkaisusarjat *Terra* ja *Fennia* eivät ainakaan toistaiseksi ole pärjänneet kilpailussa kummallakaan foorumilla. Sarjojen toimitukset ja kustantaja ovat analysoineet syitä hankalaan tilanteeseen ja pyrkivät nyt saamaan pitkän historian omaavat laadukkaat julkaisusarjat ylöspäin näillä arvoasteikoilla. Mikäli julkaisujen statusta ei saada nostettua, uhattuna on koko suomalainen maantieteen julkaisutoiminta ja aivan erityisesti suomenkielinen maantieteellinen julkaiseminen – ja sen mukana maantieteen suomenkielisen terminologian kehitys. Eteenpäin pyrkivällä tieteentekijällä ei nykyisessä kilpailutilanteessa tunnu olevan varaa julkaista kallisarvoisia artikkeleita alhaisen statuksen lehdissä. Keinovalikoimaa tilanteen muuttamiseksi haaroitettiin hiljattain Maantieteen päivillä Seuran julkaisustrategiaa käsitelleessä avoimessa sessiossa. Ilmoille heitettiin ajatuksia esimerkiksi lehtien myymisestä kansainväliselle kustantamolle, pohjoismaisesta julkaisuyhteistyöstä, lehtien yhdistämisestä, lehtien lopettamisesta ja muista mahdollisista toimenpiteistä.

Suomen Maantieteellisen Seuran tulisi *Terran* ja *Fennian* kustantajana ja maantieteilijäyhteisön äänitorvena tukea ja edistää tieteenalan kehitty-

mistä ja näkyvyyttä. Tällä hetkellä yhdistys ei kuitenkaan toimi riittävän dynaamisesti maantieteen tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tukena. Seuran puheenjohtajana en malta olla kysymättä muutamaa hankalaa mutta innostavaa kysymystä: Miksi Seura on jäänyt marginaaliseksi toimijaksi suomalaisessa tiedekentässä? Millainen rooli seuralla voisi olla? Miten muutos toteutetaan?

Puheenjohtajakauteni aikana minulla on ollut tilaisuus kuunnella maantieteen yhteisön kehittämiseen liittyneitä toiveita ja tuntemuksia. Keskustelujen myötä minulle on kirkastunut näkemys siitä, mitä Suomen Maantieteellinen Seura voisi olla. Se kuuluu näin: ”Suomen Maantieteellinen Seura kokoaa yhteen suomalaisen maantieteen tiedeyhteisön. Seuran toiminta palvelee maantieteen tutkimusta ja opetusta sekä tekee näkyväksi maantieteellisen osaamisen yhteiskunnassa.”

Maantiede tuntuu tällä hetkellä olevan monenlaisten ulkoisten prosessien ja muutosten uhkaama. Yliopistoudistusten korostamat hyveet kuten suuruuden ekonomia, yksiköiden erikoistuminen, työnjako ja kansainvälinen kilpailukyky ovat osoittautuneet maantieteelle pulmallisiksi rakenteellisista ja sisällöllisistä syistä. Maantiedettä yritetään rajata yhtäältä geotieteeksi ja toisaalta yhteiskunta- tai hallintotieteeksi. Molemmat suunnat leikkaavat pahimmillaan olennaisen osan maantieteen integroivasta tutkimusotteesta. Vaikka maailma suorastaan huutaa integroivaa tarkastelutapaa moniulotteisten luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan alueellisten ja tilallisten prosessien ja vuorovaikutusten ymmärtämiseksi, sitä ei osata löytää maantieteestä. Sisäisesti maantiede voi paremmin kuin koskaan; se on monisuuntainen,

dynaaminen ja menestyvä. Ehkä maantieteilijöiltä puuttuu kuitenkin kyky yhdistää voimiansa ja kertoa muille, että *maantiede osaa jo sen*, mitä tieteenalojen joskus keinotekoisinkin integroinnin avulla yritetään opiskella!

Koska maantieteelliset toimijat (laitokset, osastot ja seurat) ovat varsin pieniä, muutoksen aikaansaaminen vaatisi voimavarojen yhdistämistä ja yhteisöllisyyden tukemista. Seuran julkaisujen – *Terran* ja *Fennian*, *Suomen Kartaston* ja maantieteen verkkosivujen – toimittamisessa lieinee mahdollisuuksia yhteistyöhön. Maantieteen päivillä yhteisiä asioita voitaisiin jatkossakin edistää seuran avoimien kokoontumisten avulla. Myös alueelliset maantieteelliset seurat voisivat olla paremmin vuorovaikutuksessa keskenään ja Suomen Maantieteellisen Seuran kanssa. Lisäksi kansainvälisiä suhteita voitaisiin hoitaa tiiviimmässä yhteistyössä kansalliskomitean kanssa.

Suomen Maantieteellisen Seuran ”omistavat” suomalaiset maantieteilijät. Seuran puheenjohtajana haluan kutsua kaikki maantieteilijät talkoisiin. Talkoiden tavoitteena on tuottaa yhteinen visio ja strategia, jonka avulla luomme tulevaisuuden linjan seuran molemmille julkaisusarjoille, *Suomen Kartastolle* ja suomalaisten maantieteilijöiden sisäiselle ja ulkoiselle viestinnälle. Pidetään maantiede Suomen kartalla – yhtenäisenä ja monialaisena, vahvana ja dynaamisena.

Lisätietoja Suomen Maantieteellisen Seuran visiosta, strategiasta ja osallistumismahdollisuuksista löytyy Seuran uusilta verkkosivuilta osoitteesta <www.geography.fi>.

SANNA MÄKI

Suomen Maantieteellisen Seuran puheenjohtaja